

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

Circular per als socis - N.º 144

Octubre - Desembre 1971

Sumari:

MARXEM A L'ENCONTRE DEL NADAL
per Francesc Palet i Setó.

EL NOSTRE PAISATGE S'ENRUNA.

ELS CORRENTS SUPERFICIALS DEL
PAÍS, ABOQUEN AL MAR BILIONS
DE METRES CÚBICS D'AIGUA DOL-
ÇA, per Joan Pineda i Juncosa.

NOVES CAVITATS DE L'OBAC (III), per
Salvador Vives i Jorba.

BREUS NOTES DE LLENGUATGE I
TOPONÍMIA CATALANA, per Ramon
Cabeza i Sabater.

CRÒNICA: Actes - III Curs d'Excur-
sionisme.

MIQUEL ALTIMIRAS I DURÉ.

SECCIÓ D'INVESTIGACIONS SUB-
TERRÀNIES: El X Curset d'Espeleolo-
gia.

SECCIÓ D'ALTA MUNTANYA: Primer
Curs d'Alpinisme.

EXCURSIONS REALITZADES.

GRAVAT (interior): Dibuix de l'Avenc
de les Boades.

PORTADA:

"I LA SERENA IMMENSITAT DE LES ALTES MUNTANYES..."

CLIXÉ: ANTONI GARRIGA I RIUS

Adherit a la
F. C. M.
i
F. C. E.

Circular per als socis n.º 144

OCTUBRE - DESEMBRE 1971

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

Marxem a l'encontre del Nadal

*De quan jo era infant, vull recordar
la festa del naixement de Crist.*

*Desconec si la fe, llavors, era més positiva.
Els meus pocs anys m'impedien saber-ho.*

*Però em temo que deuria ser poca;
si fa no fa, com ara. Sords, cecs,*

*insensibles a la crida d'amor entre els homes
de la que no cal propaganda ni anunci.*

*Flama viva, rebuda de les mans dels pares
talment com en una cursa de relleu olímpic.*

*Els sentiments i les creences
no es percacen als llibres com a una assignatura.*

*És l'exemple dels fets i el ben obrar
els que ens deixen l'empremta perenne.*

*Miro la pau del camp —serà això un somni?—
i la serena immensitat de les altes muntanyes.*

*Allí hi veig la mà de Déu
en la humilitat de les coses menudes,
i en la cresta més superba i enasprada
cerco la resposta a n'els meus dubtes.*

*Jo us prec Senyor, vulgueu fer-me sensible a la vostra bellesa
i així pugui seguir-vos amb la torxa abrandada.*

Francesc PALET i SETÓ

El nostre paisatge s'enruna

Altra vegada les pluges tardorals ens han portat tribulacions i pèrdues molt crescudes. Ho diem atenint-nos als càlculs que s'han fet públics. Per exhaustius que es vulgui que siguin, tant en les destruccions com en les minves de producció o les reconstruccions, se n'escapen de petites, possiblement més nombroses i, per tant, de pes en el conjunt. I, sobretot, les que mai se n'ha parlat: desnivellacions i furt de la terra més fèrtil, que és la primera que l'aigua s'enduu. Sovint desapercebudes però molt valuoses, difícils de recuperar i causants d'empitjoraments com cap altra.

* * *

“_____”

Ens neguiteja la negligència colectiva en no saber ni voler aprofitar les aigües pluvials.

_____”.

“_____”

Les nostres falles de respecte i fins d'amor que li estem infligint, ofenen tristament al seu Autor”.

“_____”

.....El sacrifici per la collectivitat ha de presidir el seu sentiment generós. _____”. (Tot dibuixant el bon espeleòleg)

“Acumulant-se la vida en les ciutats, ens anem assemblant als famolencs que tenen el cap gros i els membres raquítics i fins morts”.

“DEFENSA DE LA NATURA”. Hauríem de copiar tot l'editorial. Rellegiu-lo i torneu-hi, si us plau. (Número 141)

“_____”

En les regions que tenen un lloc per cada cosa i cada cosa ocupa el seu lloc, res desentona”.

“_____Ràpidament la tècnica ens proporciona més i més possibilitats i comoditats.

Avancem; és cert. Mentre no oblidem les bases essencials de la vida humana. Tendència no sols possible sinó probable; perquè, l'enlluernament produït per aquelles ens priva de veure aquestes. Així ens pensarem millorar i anirem endarrera”.

“En la nostra regió i en el règim de les aigües, la normalitat s'està convertint en excepció; passem de les secades i els focs a les inundacions i, tot seguit, de les inundacions a les secades i els focs.

És que, no sols no es prevé la infiltració de l'escorriment, sinó que deixem que es destrueixi i destruïm activament, allò que, per aquest fi, ja hem trobat fet.

D'aquesta manera s'estronquen les deus, s'espatllen i tallen les comunicacions, es perden riqueses i fins vides, i desapareix la fertilitat de la terra sense que se n'adongui, les més de les vegades, ni el mateix propietari”.

“Les aigües roges que se'n van són sang de la mare que ens alleta. Perquè s'emporten les millors terres i la humitat que les fertilitzaria; les reserves de fonts i deus i les bones nivellacions del sòl. I destrueixen collites i vegetals, ponts, camins i construccions, i arrosseguen tota mena de riqueses i fins vides humanes”.

“Els arbres que se'ls veuen les arrels, ens recorden aquells animals que, amb el seu treball, vigilància o carn, donen la vida per l'home; però aquest els fa anar mal peixats i reganyen els ossos”.

“Un país amb deserts és com un ésser amb membres morts.

Terres ermes? No!! Acabariem que la gangrena ho hauria envaït tot”.

“_____

_____Perquè, sense la tal infiltració, no hi ha vida orgànica possible. I, en moltes conques, aquest fenomen tan beneficiós ha passat, desaperebudament, de quasi total a quasi gens. I podria passar de quasi gens a quasi total, per un esforç humà encertat, constant i llarg”.

“_____

És que, si algú diu que estima molt la seva mare, pensarem que és cosa natural. Però, si ella s'estés morint i el seu fill no provés de salvar-la, creuríem que és mentider.

El sòl rústic de les comarques nostra i veïnes està en greu perill”.

“_____

*Rondo pel bosc, al caient de la tarda,
per un ample camí molt fressat.*

I arribo a uns paratges que em causen espant.

Les branques gemeguen colltortes. El bosc és cremat.

*No piula ni canta l'ocell. No hi ha vida.
La sensació de la mort... del no res.
Al meu esperit un calfred s'encomana,
i entre el vent, els espectres negrosos, udolen.*
_____”.

“_____

La muntanya ens ha ensenyat coses meravelloses; ens ha fet sentir a tots més companys, més homes... ha fet que tots ens ajuntéssim en un grup. Crec que seria molt important que ens obrís-sim a tots els problemes de la vida de relació, culturals, socials i a totes les aspiracions de la ciutat on es desenrotlla la nostra vida. _____

_____”. (Ho diu un soci joveníssim)

“_____

La naturalesa. Aquest món tan dur i agradable alhora, un món que qui sap si l'home futur elegirà, abans d'autodestruir-se dintre del seu propi progrés”. (D'un altre soci també molt jove)

“Heu sentit dir —bosc fa bosc—. Prové de l'estat del sòl, perquè:

Quan el bosc es beu tota la pluja, ell mateix es rega, sembla i adoba.

I encara: Ell mateix s'ombreja i refresca i, amb tot això, s'alleugereix del perill de foc.

És més: Al dessota dels arbres ombrosos, solen produir-s'hi els arbustius de fulla grossa molt menys inflamables o, més aviat, resten nets de vegetació baixa”.

Deu suggeriments que, en l'editorial del número 137, acaben així:

“_____Ens agradaria que els tingués en compte cada un dels que intervenen en l'estructuració del PARC DE SANT LLORENÇ DEL MUNT”.

Ara afegim: tant de bo que tothom els conegués i els guardés sempre presents.

“_____

Tot i posseir un sòl molt apte pel cultiu i un clima apropiat per aprofitar al màxim els seus recursos naturals, la gent marxa dels pobles i masies, atreta per la brillantor i facilitats que creuen poder trobar a la gran ciutat.

És un espectacle depriment, veure com les masies i cases que sorgeixen pel camí —i hi són abundoses— es troben deshabitades. Finques que tenen dimensions i característiques d'haver gaudit de gran prestigi en èpoques anteriors, romanen abandonades. Els terrenys de cultiu que les rodegen demostren que havien estat conreats amorosament i els prats semblen molt productius. Tot resta abandonat i sols aprofitat en part, en alguns casos, pels pagesos de les masies properes, que encara no han fugit.

—”

D'una “Visió del Puigsacalm”, del número 137, pàgines 377 i 378, escrita per un adolescent, que avergonyeix les nostres compaginacions senils; però ens plau que, de tant en tant, refresqui la nostra memòria.

El bocí que hem copiat presenta una situació que s'està estenent per tot Catalunya i, així, l'escorriment i el foc devoren les riqueses, per major mal dels de més avall.

“—

Davant de la política dels fets consumats, serem a temps de salvar la muntanya de Sant Llorenç del Munt?”

Així acaba l'editorial del número 135 que també ens hauríem de saber de memòria. Apesarat per successives amargors, conté també amples clarianes d'esperança però, després, hem anat sofrint ensurts repetidament i aturades. Mentrestant la serra i les valls es van empobrint.

“—

Hem parlat en passat i no en present perquè, per dissort, en aquests darrers anys uns quants incendis han trencat l'harmonia del conjunt amb extenses clapes que l'enlletgeixen.

—

—Però, després de veure tantes clapes abandonades a la seva sort, ens lamentem de què, desseguida després de l'incendi, no s'asseguri amb labors apropiades la total infiltració de la pluja. —

—

Un dels avantatges de les serres que ens protegeixen és l'aigua viva que en prové. Que seria molta si tots els aiguavessos de les dues rieres que travessen la ciutat estiguessin correctament preparats per a absorbir les pluges intenses.

A la vegada s'estalviaren noves i segures destroces i probables tragèdies. Recordem els aiguats que, fa poc més de sis anys, ens

fuetejaren fortament. Se'ns dirà que foren excepcionals. Però noteu que no fou només un, sinó tres, en menys de dos mesos. Això diu clarament que el fet es repetirà. Tant pot ésser d'aquí cinc anys com demà mateix. —

Ja veureu perquè parlem amb tanta alarma. Les canalitzacions, en el millor dels casos, protegeixen les terres, construccions, comunicacions, vides — situades vora el corrent en el lloc concret on han estat construïdes. No gens més amunt ni més avall. En aquestes darreres, les inferiors, el perill queda augmentat perquè tota canalització segura té justament per objecte afavorir l'escoriment ràpid i, sobretot, que no s'aturin terres, pedres, troncs o qualsevol cosa surant o arrossegada. O sigui que la càrrega que rebran, en promig, serà superior, els arribarà més aviat i més de cop.

Caldrà que diguem res més? Hem d'afegir que, si bé l'escoriment és aguantat pel bosc, la retenció és extraordinàriament variable segons l'estat del terreny. La nostra boscúria, en promig, es troba molt més pobra i descuidada que cinquanta anys enrera. Els esvorancs que va obrir la pluja del 25 de setembre de 1962 continuen quasi tots verges de reparació i, com és natural, van creixent. De manera que la mateixa quantitat de pluja d'aquell dia, no sabem a quins llocs, però faria més mal perquè trobaria el camí expedit.

Un altre factor important és que els conreus ben preparats absorbixen la pluja més que el bosc. — Aquí l'agricultura està espantada. Gairebé totes les terres endarrerides i moltes abandonades o destinades a construccions. De les construccions, instal·lacions i vies, l'aigua en marxa, i convé que en marxi, encara més de pressa.

L'artificialisme de la urbs augmenta en extensió i en intensitat i fa que cada dia necessitem més la compensació sedant que ens podrien donar de moltes maneres les serres protectores. Però ens cauran a sobre si continuem cecs i sords a les lleis naturals bàsiques.

Una de les coses que cal fer és procurar que, tant els conreus com els boscos, siguin treballats amb molt interès i amor. Per diners que costi, el bé comú en sortirà sobradament rescabalat".

Bocins trets d'un article del número 133, pàgina 253 i següents. Per la finalitat que perseguim, majorment aquest, convé llegir-lo

enter. De llavors ençà, no sols no s'ha fet res del que recomanem, sinó que l'abandó i les xacres han empitjorat.

* * *

A corre-cuita hem repassat prop dels tres anys darrers d'aquesta "Circular". Totes les fraccions que acabem de posar en cursiva n'han sortit.

És una pena que els esdeveniments les actualitzin en el que tenen de mals averanys, quan tot serien esperançadores i fins immediatament positives millores, si se'ns volgués escoltar.

Només les hem triades dels textos que miren a la necessitat que en aquests moments ens agullona. Si volguéssim recollir les més rellevants però diverses manifestacions d'amor a la nostra terra i les realitzacions que n'han resultat al llarg de la vida del Centre, enlloc d'això, que desitgem curt però no podem, que vol ser un crit d'alarma, una insistent clamor d'auxili, la defensa d'una mare pròdiga, màrtir, en trànsit de finir, en sortiria un llibre. D'or, si l'encarreguéssim a qui en sap. Començant pel lema, que va ajuntar els fundadors d'aquesta casa fa seixanta-un anys, salvar i, bon punt es pugui, millorar la vida, la bellesa i la riquesa de la terra que ens aguanta, senyera que sempre i per sobre de totes les activitats lloables que s'hi han aixoplugat, ha estat la raó bàsica de la seva existència, parlaria molt de les èpoques primícies; però treuria proves paleses d'això que dóna sentit als nostres saludables esplais, de tots els temps transcorreguts i, si fos ara que veiés la llum, la "Lliçó d'Excursionisme", qualificada de "Lliçó Magistral" pels comentaristes, donada amb tant d'èxit fa poques setmanes per un dialecte i antic consoci, en seria la cloenda.

És possible que alguns de nosaltres, sol cada un, comptem poc. Però, tots junts, la nostra Entitat, té mèrits sobrats que l'autoritzen a opinar, amb coneixement de *causes*, tractant-se del paisatge que anem resseguint a peu, amb constància incansable.

* * *

Endebades ens previndrem dels assalts de les rierades que, pluges parelles, aniran fent cada vegada més ferotges per causa de l'orfenesa en què van quedant les altes conques on s'originen. De pressa, de pressa, va creixent els xaragalls i l'aigua enlloc de

regar asseca. Mancada de la nostra sol·licitud, la naturalesa es va fent agressiva i destrueix amb més braó els enginys que pretenem que la subjectin. Perilla tot, fins les nostres vides i, "qui no està amb Mi està contra Mi" i "qui no recull escampa", tant com deixa de beneficiar-nos, ens perjudica. No és la pluja la que fa el mal, sinó el seu escorriment. Absorbit per la terra, s'estalviarien totes les pèrdues i ens ompliria de beneficis. Però nosaltres, tapats d'ulls i d'orelles, anem llençant al mar milers de milions de metres cúbics d'aigua dolça i muntanyes massisses de terra fèrtil. Fa pocs dies un vaixell israelita va embarrancar davant del delta del Llobregat.

Les construccions, les intallacions i les comunicacions han reduït molt la vegetació i les terres graonades i esponjades que s'han de beure les pluges. Procés que estem descuidant i entrebancant, quan necessitem vigoritzar-lo per a compensar la minva de superfície protectora, i perquè les nostres necessitats d'aigua, aliments i oxigen augmenten en progressió accelerada. Si el cos necessita més l'aire que respira que el pa que menja, les ciutats i més les industrials, no poden subsistir sense les regulacions i purificacions que les sostenen i defensen. Si no cuitem a rectificar, aviat ens trobarem, sense adonar-nos-en, en mig d'un desert inhabitable.

* * *

Només l'amor viscut allí mateix, vigilant, diligent i constant, pot restaurar la salut d'aquesta altra mare que tan aviat s'enfebra en els incendis, com es dessagna i s'emmagreix en aquestes repulses que els seus teixits no estan preparats per a resistir.

Truquem a tot arreu on calgui i tan fort com poguem, a fi de què reneixi i s'estimuli aquell zel que sentien per la seva terra els que en vivien i *hi* vivien. Que novament es multipliquin les mans amoroses i experimentades que, seguit seguit, li vagin curant les nafres i la purifiquin de sutzures. Caldrà adaptar-ho a la tècnica, mecanització i cost de mà d'obra actuals. Però ho necessitem més que quan es feia. Hem d'arribar a una preparació del sòl que abarqui tot el que resta lliure d'obres. I superi palesament les millors perfeccions que es van assolir.

Els corrents superficials del país, aboquen al mar bilions de metres cúbics d'aigua dolça

Governants i economistes es preocupen per aconseguir millores socials, nivells de vida més alts que resultin permanents i que tot això no provoqui conseqüències desvirtuadores. Sense notables i constants augments en els preus dels articles de consum ineludible i sense desvalorització de la moneda nacional.

Últimament s'han publicat comentaris en revistes especialitzades i també a la premsa diària, que exposen la delicada situació, de la nostra balança de pagaments amb l'exterior, amb tot i l'ajuda que el turisme representa.

Qualsevol intent de superació obliga a emprendre camins d'efectiva austeritat pública i particular, deixant de banda els espectes no rentables. Contràriament, cal no desaprofitar totes les possibilitats de producció de riquesa. En primer lloc, el correcte encarrilament de fonts naturals ja existents.

Les causes de la nostra precària situació poden ser, i són segurament, diverses i nombroses.

Naturalment, no és la intenció de l'article ocupar-se de coses de les que ja se'n preocupen d'altres millors preparats. Però no arriben al fons de la qüestió, i és això el que ens obliga a fer sentir el nostre crit d'alerta.

Es diu, que de cada set anys dolents o regulars, se'n presenta un de bo, en quant a anys de pluges abundants. Encara que es donà el cas de que, aquest període s'allargués fins a onze anys, últimament.

En un any, els corrents superficials d'Espanya aboquen al mar o a l'estranger varis bilions de metres cúbics d'aigua dolça. Se'ns dirà que la majoria d'aquestes aigües són tèrboles. Pitjor, ja que aquesta turbulència és la millor terra fèrtil. La seva pèrdua, empobreix imperceptiblement i premsa el nostre sòl. Les crescudes desnivellen, destrueixen i arrosseguen altres riqueses més tangibles. I ocasionen pèrdues molt greus, quan atenyen volums molt considerables.

Però, si la pluja cau sobre terrenys preparats, la seva filtració és elevada. Arribarà a total, inclús en forts aiguats, sempre que la previsió humana o l'estat d'un bosc es puguin classificar d'òptims.

Això és possible, perquè endemés dels grans embassaments (que

els convé alimentar-se amb aigua el més regulada i neta possible), existeixen mètodes fàcils i econòmics per retenir i esmortir els petits i mitjans corrents.

La repoblació forestal (que fracassa si no es deixa el sòl disposat per a l'absorció de les pluges importants) és una ajuda molt estimable.

Sens dubte, la millor retenció es troba en els cultius, que siguin treballats correctament.

Tot això forma un conjunt orgànic, que estalvia la major part de les pèrdues, anunciades superficialment. Espanta pensar en les quantitats astronòmiques que assoleixen en la totalitat del país i en un any de bones pluges. El sòl preparat a poc a poc, va guanyant fertilitat i millorant la nivellació. La construcció i la conservació de comunicacions i conduccions resulten més fàcils i econòmiques. S'alimenten els dipòsits subterranis. I amb això les fonts naturals. No hi ha riu sense font. Ni els que procedeixen de la fosa de les neus. Sense fonts, de poder subsistir, només veuríem rambles seques i barrancosos abims.

I es fomenta la vida, la riquesa i la bellesa del país, així com la distribució orgànica de la seva demografia.

Perdem béns incalculables i unes precioses oportunitats. Però seria pitjor encara el nostre pessimisme o la nostra abúlia. Hi ha grans variacions en la seva quantitat, on i quan plou tots els anys. Endemés: no podem entretenir-nos si no volem perdre una altra ocasió, encara dintre d'onze anys.

És sorprenent que no s'esmenti mai la prevenció de la pluja, ni en referir-se a les inundacions, abasteixements d'aigua, agricultura o comunicacions, ni tan sols quan es parla amb extensió i bé, encara que sigui des de les altes esferes. No es pensa mai en que l'esponja de la terra cal que estigui preparada per absorbir aquest bé incalculable que Déu ens envia.

No obstant, és qüestió elemental i bàsica, prèvia al bon desenvolupament de qualsevol altre problema humà. I tan coneguda que poden obtenir-se falaguers resultats sense cap invent. És clar, que la pràctica i el nostre interès ens conduirien a nous perfeccionaments i economies. Però es contempen regions i països sencers amb unes realitzacions exemplars. En els quals, no queda ni un metre quadrat de sòl que no tingui prevista la seva funció reguladora de les brandades climatològiques.

Urgeix cobrir de vegetació tota la superfície, cada dia menor,

no ocupada per construccions, comunicacions, instal·lacions, etc., i escollir els sistemes més pràctics i econòmics per conduir al subsòl les filtracions aquoses. Totes si és possible. Allí no fa cap mal. Es purifica, no s'evapora, i es manté, no onze anys, sinó onze mil, inalterable i conservant els gasos. Endemés la seva penetració significa deixar a la superfície la millor fertilitat.

Són recomanacions vehements de la "UNESCO" i dels hidròlegs de més prestigi internacional.

També, en el nostre país, tenim molts exemples, encara que aïllats, d'absorció, natural o provocada, de totes les filtracions, que demostren la possibilitat de generalitzar-la. Així com de la conversió d'erms en zones forestals.

Gràcies a l'amabilitat del Sr. Tomàs Briansó i Soler, fervent enamorat del bosc, hem pogut llegir una revista on s'explica la repoblació de la serra coronada per l'ermita de Sant Eloi, amb imponents miradors sobre les comarques de la Segarra i l'Urgell, amb la ciutat de Tàrraga als seus peus. No podem resistir la temptació de copiar el següent: "Però més important que qualsevol festa accidental va resultar la fundació d'un organisme que assegurarà la continuïtat d'una feina tan excel·lentment començada. I així, neix el 1913 l'entitat "Amics de l'Arbre", que amb el temps agafa al seu càrrec la cura i atenció de l'arbrat en tot el seu àmbit municipal, assumint aquestes funcions la delegació de l'Ajuntament que protegeix aquesta missió amb importants subvencions".

Que els exemples aïllats es troben per tot arreu, es pot demostrar dient que la institució "El Amigo del Enfermo", rectora de la fundació Busquets, ve practicant una labor importantíssima a la serra "d'En Turu", sobre Viladecavalls. Des de fa ja bastants anys, cada anualitat s'amplia el bosc, ja molt extens, alt i fort des de les primeres plantacions, del que eren unes vinyes abandonades i que ara serien tristos ermots.

Sabem que, sense anar més lluny, trobaríem altres demostracions de la possibilitat de transformar tot el país.

Però, "una flor no fa estiu, ni dues primavera". Creiem que l'únic que falta i és molt, és l'interès, l'amor, l'agraïment, no solament de governants i propietaris rústics, sinó de nosaltres. De tants fills, naturals o adoptius, com té la nostra terra, sigui quina sigui la seva professió sostenidora, per aquesta mare que, si reflexionem, veurem el molt que li devem. I educar amb aquest amor als nostres fills. Com es fa a Tàrraga.

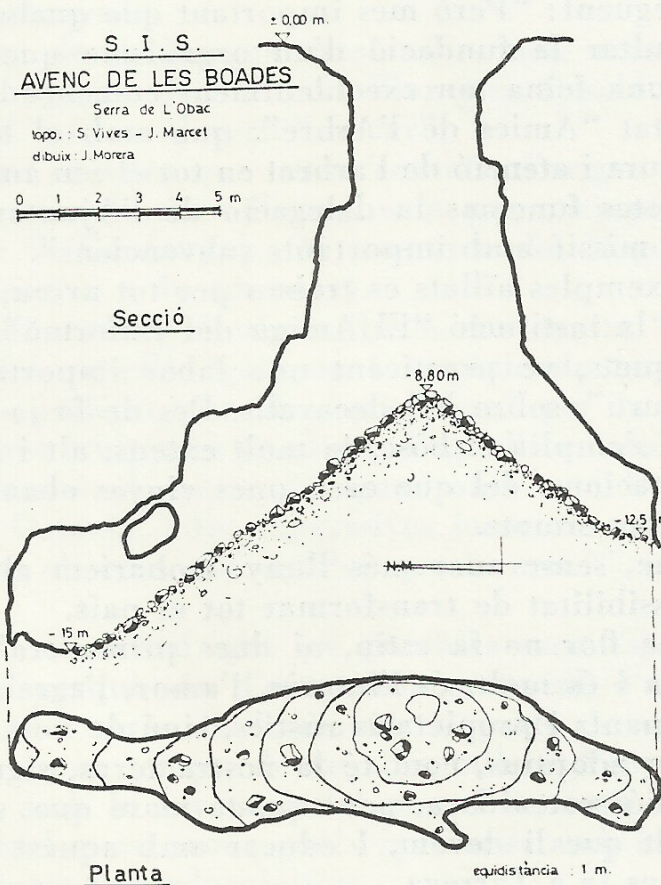
Joan PINEDA i JUNCOSA

Noves cavitats de l'Obac (II)

Cavitat: AVENC DE LES BOADES.

Situació: S'agafa el camí de la font de les Boades (Rellinars). Anant cap a Les Cases, a la poca estona trencarem per un corriol que puja a mà dreta i que seguint una carena, durant tota l'estona tindrem a mà dreta, Les Boades i a mà esquerra, Les Cases.

Després s'arriba a un rocater i es continua recta amunt. Finalment, als pocs minuts i a deu metres de l'esquerra del camí, es troba la boca de l'avenc.

Història: La primera notícia que es té d'aquest avenc, és de l'any 1924, on a l'Arxiu d'Estudis del C. E. de Terrassa, n.º 28 es descriuen els avencs de l'Obac. Entre els no explorats hi anomenava el de Les Boades. Des de llavors no s'havia explorat mai fins ara. De fet, alguns pagesos i caçadors de Re-llinars el sabien però no hi havien davallat mai.

El dia 23 de maig del 1971 es localitzà i la primera exploració que s'hi realitzà fou el dia 5 de juliol del 1971.

Descripció: Boca d'entrada de 5'50 x 4'50 m. en forma d'embut. Davallant fins els 8'80 m. s'arriba a la part superior d'un con d'enderrocs que segueix en dues direccions oposades. L'una ens porta a la cota 12'5 m. L'altra als 15 m. profunditat màxima de l'avenc.

Espeleologènesi: —Formació del pou i d'una sala inferior degut a una diaclassa en direcció NS. Eixamplament de parets.

—Després es formà el con d'enderrocs, degut a la descomposició de les parets i de roques i fullaracs provinents de l'exterior.

—Estat actual. Procés litogènic quasi nul.

Espeleometeorologia: Temperatura exterior, (5-7-71) a les 12 h.: 19° C.

Temp. interior el mateix dia a les 12'30 h.: 13° C.

Topografia: Feta el mateix dia de l'exploració per Salvador Vives i Jordi Marcet. Tall vertical i planta.

Bibliografia: Arxiu d'Estudis del C. E. de Tarrassa.
N.º 28, maig-juny 1924.

Salvador VIVES i JORBA

Breus notes de llenguatge i toponímia catalana

Les meravelles del llenguatge —com les del paisatge— i l'origen de les paraules entusiasmen l'excursionista estudiós, sobre tot quan analitza els noms de les contrades i poblacions que recorre, ensem que s'adona de les expressions peculiars i castisses del parlar dels seus habitants, anotacions que després comprovarà i consultarà adequadament.

Encara que la llengua catalana, com tots sabem, té la major part de mots i verbs d'origen llatí, sempre ens ha cridat l'atenció els noms d'origen aràbic, com Gallifa, Calaf, Garraf, Calafell, Vimbodí, Margalef, Masquefa, Mequinensa, etcètera, que ens recorden que la influència de la llengua aràbiga, encara que no fou important a Catalunya, hi és present.

En el nostre llenguatge hi observem també noms d'origen cèltic tan curiosos com “basca”, en el sentit de desvaneixement, angoixa, mot que ha estat molt de temps discutit pels etimologistes, i així mateix donem igual origen al terme “llauna”, planxa de ferro molt prima i estanyada.

El celtisme de la llengua catalana —molt més encara en el basc— es nota en noms de lloc, com Florejacs, Besalú, Verdú, Boldú i Salardú, igual que en el verb “tancar”.

Altres noms curiosos que tenim anotats, d'origen divers, són els que consten només de dues lletres, com per exemple Er, Ur i Ix (poblacions de la Cerdanya), Os (comarca del Noguera), So (Pallars), Su (Solsonès) i Ip (Aranès).

Com a mot estrany d'origen ibèric ens consta “galàpat” (gripau), germà del castellà “galápago” (espècie de tortuga), que estan relacionats amb la paraula “carabassa” per la semblança de l'escorça d'aquest fruit amb la closca d'aquells animals quelonis.

Anotem també els noms d'origen romà com Campanyà, Barberà, Polinyà, Octavià, i les expressives locucions: “Ens ho ha explicat, amb tots els ets i uts” i “Poc que te crec!”, sentida a l'Empordà.

Finalment, observem que les paraules escrites es diferencien de les parlades perquè són d'estructura material, o sigui que estan formades per una sèrie de fragments o parts de matèria que és susceptible de durar temps, de vegades milers d'anys. No obstant, modernament, amb la invenció del disc i la cinta magnetofònica, el llenguatge oral quasi aconsegueix igualar-se amb la parla escrita, pel que es refereix a perdurabilitat.

Ramon CABEZA i SABATER

Crònica

ACTES:

1 d'octubre: "SOUVENIRS DEL VALAIS", conferència que ens presentà el senyor Pierre Birling, president del C.A.F. (Alt Rin).

Amb un estil molt personal, el Sr. Birling ens va anar mostrant les belleses dels Alps, amb rutes d'aquesta vall tan magnífica com és el Valais, realitzades en un període de vacances i els seus grans pics, com el Cervin, la Dent Blanche, etc.

Les seves paraules, foren acompanyades de magnífiques diapositives en color, a través de les quals poguérem seguir les incidències de l'excursió.

Un èxit més d'aquest gran coneixedor de les muntanyes com és el nostre amic, el Sr. Birling.

8 d'octubre: Conferència reportatge, il·lustrada amb diapositives i pel·lícules, explicativa de l'Expedició "GRUP ATLAS 1970". Els seus components, J.M. Biosca, S. Franco, i F. Olivera, ens presentaren les seves incidències, als 66° del paral·lel N. de Groenlàndia. L'expedició, que partí de Barcelona, amb destí a Angmagssalik, anà en cotxe fins a París, a on agafaren l'avió fins a Luxemburg, per prendre'n un altre que els deixà a Reykjavik i des d'on anaren a Groenlàndia, concretament a l'aeroport de Kulusuk. Aquí agafaren un vaixell que els portà a Angmagssalik, final de trajecte; petit poble de 600 habitants.

El mal temps fou el signe general de la seva estada en aquelles terres. No obstant, es recollí nombrós material, científic, fotogràfic i topogràfic, el qual, el posaren a mans dels diversos especialistes. Des de l'aspecte muntanyenc, s'assoliren pics petits, útils pels reconeixements topogràfics, així com un pic de 1.500 m. primera absoluta. S'intentà de pujar al cim "Sense Nom", però es varen veure frustrats. Una bona conferència, molt concorreguda i interessant. De gran qualitat les pel·lícules i diapositives que ens presentaren.

22 d'octubre: Presentació de diapositives i pel·lícules de vacances. Es presentaren diverses col·leccions de diapositives de vacances, així com una pel·lícula. Totes les diapositives varen ser comentades pels seus autors. El nombrós públic assistent, visqué novament els bons moments passats en aquest XXIII Campament Social d'Alta Muntanya, emplaçat als Plans de Tabernés.

També es presentaren diverses diapositives del Campament d'Alta Muntanya, que organitzà la S.A.M., als pics d'Europa.

Una vegada més, poguérem veure la intensa activitat dels nostres associats, gràcies a les pel·lícules i diapositives projectades.

5 de novembre: Conferència a càrrec del nostre consoci Dr. Josep M.ª Arias, amb projecció de diapositives, de la seva estada per terres de l'Amèrica Central, que ens presentà sota el títol de "VOLCANS-PIRÀMIDES".

El seu recorregut per terres de Mèxic, Guatemala i Panamà, la travessa de la "Sierra Madre" mexicana i l'ascensió al volcà Popocatepelt (5.470 m.) i el seu peregrinatge per les selves del "Yucatán" i Guatemala a la recerca de les antigues ciutats dels "maies", acaparà l'atenció de la nombrosa concurrència.

La qualitat fotogràfica de les diapositives i l'estil tan personal i peculiar del Dr. Arias, varen ser els factors rellevants de la disertació, així com un tema tan interessant com és el d'aquelles terres, plenes d'enigmes i misteris. El públic assistent aplaudí amb entusiasme al conferenciant.

19 de novembre: El nostre consoci i ex-secretari de l'Entitat, Sr. n'Agustí Fabra i Bofill, ens oferí la conferència: LLIÇÓ d'EXCURSIONISME i subtitulada: Doctrina excursionista, Muntanyisme, Escalada, Esquí, Camping (llur història mundial, nacional i local).

El bon amic Fabra, molt documentat en aquest tema, parlà a instàncies dels monitors del "II Curset d'Excursionisme per a escolars" sobre el tema de la història i l'esperit excursionista i allò

que en un principi eren unes idees i pensaments molt resumits, de cara als infants, el propi Fabra comprovà que era molt extens i que posseïa una font de dades i d'experiències, prou important per a fer-ne participar a tots nosaltres.

I mans a l'obra, d'aquell afany n'ha sorgit aquesta dissertació que ens ha ofert. Realment en Fabra, viu i labora encara, per l'excursionisme; sinó què serien aquells arravataments apassionats, quan ens dictava la seva lliçó magistral d'excursionisme!

10 de desembre: El Sr. Pere Català i Roca, ens obsequià amb una dissertació folklòrica, titulada "Els xiquets de Valls i la seva expansió". Es projectaren diverses diapositives en color, sobre el tema casteller. Ens acompanyaren en aquesta sessió els Srs. Marcel·lí Feliu i Josep Sala, dirigent i cap de colla, respectivament dels castellers de Barcelona. El Sr. n'Emili Miró, afincat ja fa anys a la nostra ciutat, però fill de Vendrell, casteller i fill de castellers i els Srs. Josep Galofré i Josep Sauleda, dels Castellers de Vilafranca del Penedès.

Les paraules del Sr. Català i Roca, foren seguides amb la màxima atenció per l'auditori. Els detalls històrics, les diverses actuacions castelleres, els períodes de més plenitud i la situació florent actual de les colles. Un animat col·loqui elogué la vetllada.

III CURS d'EXCURSIONISME

El dia 5 de novembre, començà el Curs, amb unes paraules del nostre President, Sr. Josep Mies. Presentació de monitors i curseistes i exposició del programa d'activitats.

Ininterrompudament s'han donat les lliçons i s'han portat a cap les sortides, que segueixen amb molt d'interès, nombrosos escolars.

Miquel Altimiras i Duré

El passat 31 d'octubre, morí víctima d'un accident de muntanya, el nostre consoci, Miquel Altimiras, mentre efectuava l'exploració de l'avenc de "Graller del Boixaguer" a Ager, província de Lleida.

Tant els components de la Secció d'Investigacions Subterrànies (S.I.S.) a la qual pertanyia, el nostre amic, com els demés socis del CENTRE, vam rebre una fonda sotragada, en tenir esment de la fatal notícia. En Miquel només tenia 19 anys.

El 21 de novembre següent, es traslladaren al Montsec, els pares d'en Miquel i molts amics. Allí al peu de l'avenc, s'oficià la Santa Missa i seguidament baixaren a l'avenc els seus íntims, on dipositaren una placa recordatori.

A la boca de l'avenc al costat d'una creu forjada, va deixar-s'hi una placa amb la següent inscripció:

"La breu vida d'aquell que davallava per escales de llibertat, ha estat tallada qual rosa del roser.

La mà de Déu, com la del jardiner, sap tallar amb saviesa. I quan tu viatger baixis a refugiar-te en les ombres de les cavernes, et sentiràs acompanyat per la mirada d'aquest germà nostre".

I finalment un company d'en Miquel, expressà els sentiments de tots, amb aquestes paraules:

"A l'amic Miquel, als teus pares i a tots vosaltres: Reunits tots en una estreta pinya d'amor (ara que ens sentim més empetitits que mai, davant d'aquest dolor) volem patentitzar en aquest moment, el nostre afecte i estima a tu i als teus pares.

Hem grimpat i recorregut junts, amb tu, tants camins... i encara ens n'esperaven tants d'altres... i de sobte, has donat una virada brusca i lentament has ascendit per l'escala,... cap al Pare.

Què sabem nosaltres, pobres homenets, dels alts designis del Creador!

El teu exemple i record, no s'esborraran mai més del nostre esperit i el teu pur idealisme, ens servirà per trescar pel camí de la vida amb l'esperança del retrobament.

Adéu bon amic, fins a reveure..."

Ager, 21-XI-71.

Secció d'Investigacions Subterrànies (S. I. S.)**EL Xè. CURSET D'ESPELEOLOGIA:**

Del 15 d'octubre fins al 24 de novembre, s'ha portat a terme aquesta nova edició del curset.

S'inicià el curs amb una parlada d'en Manuel Centelles, president de la Secció i en dies successius hi hagué conferències sobre Geologia, Topografia, Biologia i Arqueologia, a càrrec dels Srs. J. Gràcia, J. Pallisé i R. Masdeu.

Es realitzaren cinc sortides pràctiques a diferents avencs, d'acord amb el programa previst.

Prengueren part en el Curset, 39 cursetistes. Desitgem molts encerts a tots ells, en el desenvolupament d'aquesta activitat.

Secció d'Alta Muntanya**PRIMER CURS D'ALPINISME**

Com estava ja anunciat, durant aquest trimestre s'ha realitzat el cicle A d'aquest 1er. curs d'alpinisme.

1.ª sortida.— Es realitza aquesta durant els dies 9 a 12 d'octubre a la regió de Pallars. Durant aquests dies es realitzen dues ascensions, l'Encantat Gran per la via normal i el Basiero pel Coll de Sant Maurici. En les dues sortides es té com a punt de partida l'Ermita de Sant Maurici.

2ona. sortida. — Té lloc els dies 30 d'octubre a 1 de novembre, s'arriba el primer dia al refugi forestal de Llosa, on es fa nit. Al dia següent es remunta la vall de Llosa, anant a trobar la cresta

que puja a la Muga, d'aquesta es passa a la Mugueta i Tossa Plana de Llès, per la carena de la Tossa es baixa al refugi de Cap de Rec on es passa la segona nit. L'endemà es baixa cap a Martinet, passant per Llès i Travesseras.

3.ª sortida. Alt Berguedà (Pedraforca). — En aquesta regió es realitza l'última sortida de cicle A. Es dorm el dia 27 al refugi Lluís Estasen. Al dia següent se surt en direcció a la serra del Verd i remuntant per la cresta s'arriba al Pic Superior (Pollagó Superior). En aquesta sortida es trepitja bastanta neu, ço que dóna un aspecte diferent i important a la mateixa.

Clausura del cicle A. El passat dia 9 de desembre a dos quarts d'onze de la nit en el local social tenen lloc els actes de clausura del primer cicle d'aquest curs. En primer lloc es projecten tres films, un sobre tema d'esquí, un segon sobre una escalada a l'agulla de la República (Chamonix), i un tercer, molt divertit, sobre una escalada a la Torre Eiffel, de París. Acte seguit s'informa sobre el programa del cicle B amb una mica de col·loqui i es clausura aquest cicle amb un petit pisolabis.

Excursions realitzades

Solament es relacionen les que es comuniquen a la Vocalia.

ACTIVITATS CAMPAMENT VACANCES 1971

—Dia 20 de juliol: Pic Abille, per A. Baró, J. Baró, B. Baró, J. Castany i J. Capdevila.

—Dia 21 de juliol: Punta del Sabre, per J. Tria, Josep Boada, Joan Boada i F. Boada.

Pic Moltó, per 31 acampadors.

—Dia 26: Punta del Sabre i Gran Bachimala, per A. Pagès, J. Pagès, M. López, J. Copons, C. Vergés, A. Nuri, J. Grau, A. Baró, J. Baró, B. Baró, B. Pagès, J.M. Soler, F. Soler, M. Soler, R. Pitarch, A. Almirall, J. Castany i J. Capdevila.

Pic Batona o Culfreda, per J. Peiró, J. Puigantell, J. Granero, Ventura (fill), J. Marquès, A. Vicente, M. Arisó, C. Diéguez, M. Soler, N. Soler, A. Salaet, J. Soler, M. Campos, A. Alavedra, Ventura, A. Peiró, Ll. Prat, A. Català, E. Soriguera i M. Masip.

—Dia 28: Pic Batoua, per A. Arenillas, E. Bertran, B. Bertran, F. Flores, A. Bros, A. Martí, A. Viladoms, M. Salvador, C. Vergés, J. Risa, J. Capdevila, J. Copons, P. Borrat, J. Carreras, F. Soler, J. Grau, M. López, F. Guisado, R. Sans, J. Gasol, E. Ballbè i F. Lozano.

Punta del Sabre i Gran Bachimala, per A. Català, M. Campos, J. Granero i M. Masip.

—Dia 29: Pic Batoua, per J.M. Soler, M. Soler, A. Almirall, R. Pitarch, J. Torres i M. Torres.

Punta del Sabre i Gran Bachimala, per A. Bros i F. Flores.

—30-31 d'octubre i 1 de novembre: Travessa Núria, Noucreus, Pic de l'Infern, Bastiments, Coll de la Marrana, Refugi Ull de Ter i Setcases, per Carme Vergés, Concepció Garriga, Pere Borrat, Jaume Granero, Miquel Belldaure i Manuel Planchat.

—14 de novembre: Mura, Rocafort, Pont de Vilumara i Manresa, per Mercè Masip, Concepció Garriga, A. Verderi, L. Roca, J. Copons, Montse, Teresa Jordan, Miquel Belldaure, Artur Bros, Maria Valls, Jaume Granero, Carme Guñó, J.A. de Pablo, Rosa, Montse i Carme Vergés, Josefina Sofre, Rosa Rius, Albert Nuri i M. Planchat.

—31 d'octubre i 1 de novembre: Beseit, Travessa integral de les gorges de Matarranya, Font del Teix, Refugi del Montcaro i retorn a Beseit, per M. Masip, J. Soler, M. Planchat V., P.Ll. Pujol, Núria, Montserrat i Jordi Planchat.

—14 de novembre: Assistència al Santuari de la Mare de Déu del Mont, en ocasió de la Missa pels Muntanyencs de la Federació Catalana de Muntanyisme, morts durant l'any darrer.

—12 de setembre: Santa Fe, Sant Marçal, Agudes, Turó de l'Home i Santa Fe, per Jaume Granero i Manuel Planchat.

Sortides *d'escalada* per membres de la S.A.M.

REGIÓ DE SANT LLORENÇ

—Dia 29 agost: Les Castellases, via Matalonga, per J. Gràcia, A. Hilla i J. Esquinas.

—Dia 3 octubre: Punta Monistrol, per J. Ortiz i A. Martinet.

—Dia 10 octubre: Cap del Faraó, per J. Ortiz i A. Martinet.

—Dia 12 octubre: Punta Terrassa, via GESAM, per A. Berenguel i Magda Ortiz.

—Dia 17 octubre: Les Castellases, per M. Galí i N. Serrat. Aresta petita dels cavalls, per M. Tudó i M. Gasca.

—Dia 24 octubre: Aresta via CAM, per R. Biosca i X. Fabrès.

—Dia 31 octubre: Cap del Faraó, per J. Cuevas, M. Garcia i N. Serrat.

REGIÓ MONTSERRAT

—Dia 22 agost: La Prenyada, via Gómez, per E. Pujol i A. Aparici.

—Dia 29 agost: Miranda de las Buigas, aresta Bruçs. Agulla del Capdemunt. Agulla del Pas de la Figuera, per F. Burgos, J. Codina, M. Clapés i J. Masana.

—Dia 5 setembre: La Prenyada, via Gómez, per J. Ortiz i A. Martinet.

—Dia 5 setembre: Paret de Sant Jeroni, via Anglada-Cerdà, per C. Zapater i R. Biosca.

—Dia 26 setembre: Gorro Frigi, via Badalona, per J. Sort, ta i N. Serrat.

—Dia 26 setembre: Gorro Frigi, via Badalona, per J. Sort, G. Balcells, F. Andreu, R. Reynal, J. Trullàs i J. Masana.

—Dia 2 octubre: Trompa de l'elefant, via Boi, per Pepa Comas i E. Ballbé.

Trompa de l'elefant, via GEDE, per J. Trullàs i J. Masana.

—Dia 3 octubre: Agulla de la Verge, per A. Berenguel i Magda Ortiz, 2.ª absoluta, 1.ª femenina.

Gorro Frigi, per F. Berenguer, A. Aparici i N. Serrat.

—Dia 17 octubre: Cresta Santa Cecília, per J. Ortiz i A. Martinet, 1.ª local.

Casc del Guerrer i la Bitlla, per Xavi Guibert, Maria Verdager, N. Serrat, E. Pujol i A. Aparici.

La Mòmia, via pirinenca, per J. Masana i J. Trullàs.

—Dia 24 octubre: Magdalena Superior, via GESAM, per J. Vilalta i N. Serrat.

—Dia 31 octubre: La Prenyada, via Manyos, per R. Biosca, X. Fabrès i J. Riera.

La trompa de l'elefant, via Boi, per R. Biosca, X. Tarrés i J. Roura.

—Dia 1 novembre: Agulla de la Creu, via Iglesias, per A. Berengel, S. Fabra, A. Illa i R. Avila.

REGIÓ DE PALLARS

—Dia 10 octubre: Encantats Petit i Gran per l'enforcadura, per Paulina Ballbé, Pepa Comas, Ramon Reynal, Jordi Masana, Cesco i Joan Trullàs.

—Dia 11 octubre: Agulla Gran d'Amitges, via normal, per Jordi Masana, Cesco, Ramon Reynal, Pepa Comas y Joan Trullàs.

Agulla Inferior d'Amitges, via Abadie, per Pepa Comas i Joan Trullàs.

REGIÓ DE LA RIBA (Tarragona)

—Dia 24 octubre: La Penya Roja, via Valls, 1.ª local, per Bru Arnavat i Quim Miralles.

REGIÓ DE CAMARASA

—L'Encantada, "doble corda" i la Besona superior, per Josep M.ª Vilalta i Narcia Serral.

Sortides a *montanya*, per membres de la S.A.M.

—Dies 28-29 juny: Travessa i ascensió, des de Sòller al cim gran de l'Escurnadors (1.013), Mallorca, per Jordi Mangot i amics.

Sortides *d'espeleologia*, per membres de la S.I.S.

—11-12 setembre: Avenc de la Falconera (Garraf), per Ll. Gil, J. Gil, J. Gómez y M. López.

—19 setembre: Avenc del Llest (St. Llorenç), per Ll. Gil, J. Gil, M. López, J.M. López, J. García i A. Beltri.

Avenc del Daví (St. Llorenç), per N. Satorras, C. Ballbè, D. Esteva, V. Esteva, P. Palà i J. Centelles.

—3 octubre: Avenc de St. Jaume (La Mata), per J. Centelles, R. Girabent, N. Satorras i P. Gutiérrez.

—12 octubre: Avenc del Castellsapera (St. Llorenç), per Ll. Gil, J. Marcos i amics.

—17 octubre: 1.ª Sortida pràctica del "X Curset d'Iniciació a l'espeleologia". Sortida general a l'Avenc del Daví. (St. Llorenç).

—23 octubre: Cova de Can Bordils (Portocristo, Mallorca), per Enric Prat, Salvador Vives, Jordi Mangot, J. Ginard i J. Sánchez.

—24 octubre: 2.ª Sortida pràctica del "X Curset d'Iniciació a l'Espeleologia" als avencs de les Pinasses, la Falconera i la Carbonera (St. Llorenç).

—31 octubre: Avenc del Llest (St. Llorenç), per J. Masana, J. Gràcia, C. Vidal, P. Andrés, P. Ballbè, Sossy de Swert, L. Clotet, M. Pons, R. Vilanova, A. Soriano i Manolita.

—7 novembre: Avenc de la Falconera (Garraf), per A. Trullàs, A. Beltri, A. Soriano, P. Vitó i F. Balada.

—14 novembre: 3.ª Sortida pràctica del "X Curset d'Iniciació a l'Espeleologia" als avencs: Llambrics, Passant, Emili Sabaté (Garraf).

—21 novembre: Excursió al Graller del Boixaguer (Montsec d'Ares), per instal·lar-hi una creu, en memòria del nostre company Miquel Altimiras i Duré.

—28 novembre: Avenc de la Codoleda (St. Llorenç), per J. Centelles, R. Girabent, A. Beltri, J. Marcet, V. Esteva i P. Palà.

Avenc del Llest (St. Llorenç), per R. Vilanova, A. Beltri, N. Satorras, L. Clotet, J. Gràcia, J. Gràcia, C. Vidal, P. Andrés, M. Centelles, D. Mussons i amics.

—8 desembre: Avenc de Can Torres (St. Llorenç), per J. Centelles, M. Centelles, V. Esteva, R. Girabent, A. Beltri, J. Marcet, Manolita, M. Mulet, P. Blanch, M. Julià, C. Turu i L. Clotet.

DECORACIÓ

ELLSA, S. A.

Carretera Martorell. 58

Telèfon 2981488

**CARLES
ALTIMIRA**

Treballs de Fusteria industrial i per a la Construcció.
Especialitzat en la construcció d'esquís d'encàrrec.
Reparacions i lloguer d'esquís.

Carretera de Montcada, 59 - Telèfon 297 50 76 - TERRASSA

CAMISERIA I CONFECCIONS

ORLEY

de VÍDUA PRAT

Carrer de Sant Pere, 29 - TERRASSA - Telèf. 298 55 51

Deportes Alpinos

li ofereixen
el millor assortiment en

TOTA MENA D'ARTICLES
PER ESPORT.

RUTLLA, 31 - TERRASSA - Telèf. 297 40 69

Arimón, 25

SABADELL

F O T O S

francino

Plaça Espanya, 13

Telèfon 297 28 33

T E R R A S S A